

על הפרק

לאחרונה, עם התקרב פתיחת שנת המכסות החדשה, שבים ומדברים רבות על עודפי ייצור וחריגות. ככל שקיימים וצפויים עודפי ייצור הם מחייבים את העוסקים בניהול הענף למצוא תשובות אירגוניות לבעיית הייצור החורג ממסגרת המכסות המתוכננות. אי-לכך, הוחלט במרכז החקלאי לדרוש מהתנועות ההתיישבותיות תשובות כאלה, שיאפשרו שליטה במצב, תוך מניעת עודפים העלולים לסכן את המערכת כולה.

המצב שהתהווה מתאפיין בנקודות הבאות:

□ במחסני "תנובה" מצטברים והולכים עודפי שומן. ערכם בשוק העולמי, שבו נמכר שומן החלב במחירי הצף, מגיע לכדי שליש ממחיר המטרה לשומן. יש לזכור, שהמכסה הארצית מבוססת על כמות השומן המיוצרת על ידי כלל היצרנים ושהשומן שבמכסה מהווה כשליש ממחיר המטרה.

□ בייצור המח"ש (מוצקים חסרי-שומן, SNF), אם גם טרם הגענו למצב של הצטברות עודפים ממש, איננו רחוקים מזה. בשוק העולמי נמכרים המח"ש גם כן במחירי הצף, כאשר ערכם אינו עולה על שליש ממחיר המטרה אצלנו.

□ היום, כאשר מגיעים למלוא ייצור השומן שבמכסה, כל הייצור העודף – שומן ומח"ש – נחשב כחלב חריג.

□ ל"תנובה" יש אפשרויות להשתמש בחלק מן הייצור העודף על ידי עיבודו לסוגי תוצרת שונים. אלה אמנם זוכים בשוק המקומי למחירים יותר גבוהים ממחירי ההצף בשוק העולמי, אך אינם זכאים לסובסידיה כלל.

□ יש להדגיש, שהשוק המקומי דורש וצורך יותר מח"ש מאשר שומן, ולעתים מייבאים מוצקים חסרי-שומן כדי לספק את הצריכה. ייבוא זה מסתכם בכמות שוות-חלב של 30 מיליון ליטר.

מסיכום הנתונים המובאים כאן עולות מספר נקודות חשובות:

- כמות המח"ש הנצרכת מעבר לזו הכלולה במכסת הייצור, המבוססת על כמות השומן, אינה נכללת בהסדר של מחיר המטרה. מצב זה נראה לנו לא מוצדק ומחייב אותנו לדון עם משרדי החקלאות והאוצר על ההכרה בכמות המח"ש הנצרכת על ידי השוק המקומי, כדי להכלילה במכסה לצורך קבלת מלוא המחיר עבורה.
- במצב הקיים היום, עודפי הייצור של שומן יצטרכו להימכר בשוק העולמי במחירי הצף, בעוד עבור המח"ש – בעיקר חלבון – הנצרך כולו בשוק המקומי אך לא כולו זוכה לסובסידיה, אפשר שישולם ליצרן כ-50% ממחיר המטרה. אולם, אם לא נגיע לשליטה מלאה על הייצור החריג, יתכן ולא ישולם ליצרן יותר מאשר שליש ממחיר המטרה עבור מח"ש, שלמעשה נצרך כולו בשוק המקומי.
- על מנת לאפשר למערכת כולה להתחשב בחלבון כגורם במחיר החלב, חייבים הן המשקים הן התעשייה לדעת את כמות החלבון המיוצרת בכל משק ומכל פרה ופרה. כדי לאפשר למשקים להשפיע בכיוון הגברת ייצור החלבון והקטנת מרכיב השומן בחלב המיוצר, יש צורך להפעיל את מערכת המחקר והטיפול בהקדם, על מנת שזו תציע דרכים מעשיות ומתאימות למגמת הייצור הנ"ל.

דניאל פרי

תמונת השער: מימים עברו, קבוצת ג'מוסים בעמק חפר, כפי שהנציחם הפסל בכניסה לקיבוץ העוגן. כל מי שאף פעם לא ראה בהמה כזאת בחייה, בודאי יתרשם מן הפסלים, שהם גדולים מן הטבע, אבל נאמנים למראה הג'מוסים כפי שפעם איכלסו את ביצות הארץ בטרם יובשו.